

Yılmaz Onay ve Aforizmalar

Oyunlarından Seçmeler

Duymaktan Tanımaya Tanımaktan Duyumsamaya

Yılmaz Onay, artık günümüzde ender rastlanan dünyaya bütün olarak bakan, dünya görüşüyle tiyatro görüşünü harmanlamayı başarmış, dünyevi ve teyatral yaşamında uzun soluğuyla, tutarlı ve ilkeli duruşuyla hepimize örnek olmuş, ışığından irak da olsak her dem yararlandığımız bir tiyatro insanı ve bir bilge kişi...

AFORİZMALAR

“ Hareket, işçi sınıfı tiyatro hareketinin örgüt ilişkilerine yöneldi mi, bir yanda burjuva ideologlarının ‘sanat elden gidiyor!’ yaygaraları yükselirken, öbür yanda devrimci sanatı küçük burjuva sınıfsal çemberi içinde tutma içgüdüleriyle ‘İşçi sınıfının sanatı olmaz!’ bilgiçlikleri veya ‘Kapitalist düzende işçi sınıfının sanatı kendi sanatını, tiyatrosunu yapması mümkün olamaz’ kaçışları ortalığı kaplamaktadır. Bütün bu yanlışlar ise ancak şu iki şey sayesinde yaşam olanağı bulabilmektedir.

1. Gerçek geniş bilgilenmeye önem vermemek, onu önlemek ve önlenemeyen bilgileri hiç değilse saptırmayı başarabilmek,
2. Bilgi planındaki her çabayı da gene işçi sınıfı ve emekçi yığınlardan uzak tutabilmek

İşte bu yanlışların ve küçük burjuva sınıfsal hastalıklarının üstesinden gelmek ve işçi sınıfı mücadelesi yanında yer alacak kişi ve güçleri böylesi hatalardan arınmış olarak kazanmak da gene işçi sınıfı örgütlerinin göğüslemek zorunda olduğu bir görev haline geliyor.”

İşçi Tiyatroları-Ajitprop Topluluklar, A. KAMMRAD- F. RAİNER SCHECK, Çeviren: Yılmaz ONAY, Onay'ın Önsözü'nden, İşçi Kültür Derneği Yayınları, 1. B. Nisan 1978, İstanbul, s. 12-13.

“ Tarih boyunca hiçbir zaman bir ekonomik deneyim, imha etme gücünün onun üstünlüğünü gösterdiği güçlü araçlar ya da uygun koşullar kazanmamıştı. Son altmış yılda, küresel kapitalizm için çalışan organize azınlık, serbestçe yorum getiren uluslar arası kuruluşların (IMF, Dünya Bankası, DTÖ, G-8 vb.) tümü tarafından hesaplanamaz ölçüde desteklendi, tüm engellere karşı liberalleştirme politikalarını kabul ettirdi ve dünya çapında ekonomiyi özelleştirdi. Dünyanın bütün güçleri ve kuruluşlarınca desteklenen, korunan, ayakta tutulan, 200 yıllık serbest varoluş sonrasında, bu öldürücü zıvalık, bir milyar insanı açlıktan öldürüyor ve eğer bir şeyler yapmazsak, bu sorumluluktan kaçarsak, kalanlarımız da birbirimizi öldürdükten sonra gömüleceğiz.

Yılmaz ONAY Seminer Metni II, 23 Ekim Cumartesi, 2010, Troya estetik Enstitüsü, estetik seminerleri.bolgspot.com, Erişim Tarihi: 14 Ocak 2013.

“ Epiği yalnız Brecht’le, Brecht’i de yalnız epikle özdeşleyip kapatarak, bu ikisini tüm öteki belirleyici kavramların önüne koymak nasıl her şeyden önce Brecht’in kendisine aykırıysa, sırf bu özdeşleşmelere tepki olsun diye epiğe, Brecht’e ve böylece sonuç olarak tiyatrodaki ‘gerçekçilik’e, ‘toplumcu gerçekçilik’e karşı çıkma tavrı da, her şeyden önce gerçeğin kendisine aykırı. İşte, ister sahip çıkarak olsun, ister karşı çıkarak olsun, epiği her şeyin ‘önüne koyma’ tutumunda birleşen bu iki ‘uç’, böylece kuram ve uygulama alanındaki çabaların da önünü açıcı değil, tam tersine önünü kapayıcı kısır bir karmaşa ortamı yaratabiliyor. Bu nedenle de epik, ister istemez bir ‘anahtar sorun’

niteliğini almaktadır. Dolayısıyla, esas sorunları aşabilmek için ve hele böyle bir karmaşadan yararlanarak ortalığı kaplayabilen ‘gerçekçilik-dışı’ çeşitli akım ve tutumlarla baş edebilmek için, öncelikle, epiğin ‘anahtar sorun’ olmasının ötesine geçebilmek gerekiyor. Yani, epik kavramını artık, tüm dünya deneyleri ve kendi deneylerimiz ışığında ve elbet Brecht’in kendisinin de ışığında en iyi değerlendirebilmek ve doğru yerine yerleştirmek gerekiyor.”

Tarihte ve Çağımızda Epik Tiyatro, M. KESTİNG, Çeviren: Yılmaz ONAY, Onay’ın Önsözü’nden, Adam yayınları, I. B. 1985, İstanbul, s. 8.

“ Brecht’in söyledikleri içinde en çok yanlış anlaşılmalardan, oyunculuk üstüne söyledikleri olmuştur... Epik oyunculuk tarzı çoğu kez, soğuk, mekanik oynamak diye alınmıştır; çünkü başka tiyatrolarda mekanik, kuru, ruhsuz, derinliksiz, duygusuz oynanışlara rastlandı mı, hemen bunlar (elbette ki yanlış olarak) ‘epik’ diye nitelenivermiştir de ondan. Oysa oyun kişinin duyguları da hiç gözetilmiyorsa tam tersine ‘daha da eksik’ bir şeydir (Yani, duyguyu da atıvermekle yetinmek, hiç de epik oyunculuk filan olmadığı gibi, üstelik oyunculuk bile değildir düpedüz.”

Tarihte ve Çağımızda Epik Tiyatro, M. KESTİNG, Çeviren: Yılmaz ONAY, Dip Notlar, Adam yayınları, I. B. 1985, İstanbul, s. 173-174.

“ Şiirin beyninin yenme tehlikesine girdiği günümüz globalleşme dünyasında insanlığa kendi varlık-yokluk sorunsalı yönünde uyarılar yapmanın zamanı geldi, geçiyor bile. Bu uyarıları yapmayı, öncelikle sanat üstlenmezse, kendi mezarını da kazmış olur sanat. ”

Canlı Maymun Lokantası, Yılmaz ONAY, Adana Devlet Tiyatrosu Oyun Broşürü, Yıl: 2000, Sayı: 55.

“ Dikkat ederseniz, yarım yüzyıl önce tartışılan konular şaşkırtıcı biçimde sanki günümüzde tartışılıyor gibi, tek fark, sorunlar daha da ağırlaşmış, daha da kemikleşmiş, çünkü gerçekten ‘ gerçekçi ’ tutumlar ‘ saf dışı ’ bırakılmış. Bu nedenle ‘ yeniden gerçekçilik ’ te ısrar ediyorum ben ve bunun en azından ciddi olarak tartışılmasını istiyorum. Çünkü günümüzde, artık ince falan da değil, düpedüz pervasız ve apaçık kaba yalancılık egemenken, bunun farkına varılmamasını veya en azından üstünde durulmamasını, hele kazara farkına varılmışsa, adının asla konmamasını sağlamak için geliştirilmiş entelektüel baskı ve hatta terör yöntemleri öylesine incelikle uygulanıyor ki, buna karşı, hiç çekinmeksizin ‘ gerçekçilik ’ olarak adını koyup mücadeleye girmek kaçınılmaz bir gereklilik olmuştur çoktan beri...”

Yılmaz ONAY Seminer Metni I, 23 Ekim Cumartesi, 2010, Troya estetik Enstitüsü, estetik seminerleri.bolgspot.com, Erişim Tarihi: 14 Ocak 2013.

“ Bizler, eğer bu toplumun tiyatro, opera, bale ve orkestra sanatçılarıysak ve eğer bugün de dünya tiyatro günüyse, işte bugün herkese sesleniyoruz ki, Atatürk Kültür Merkezi gibi tarihsel değer taşıyan binalarımızı olsun, içinde özgürce sanat yapma hakkına ve görevine sahip olduğumuz mekânlarımızı olsun, , ‘ derin ’ siyasi erkin keyfi rant hesaplarına teslim etmemek için son repliğimize, son notamıza, son selamımıza dek direneceğiz. Tüm dünyaya barış dileyerek seslenen ‘ İnsanlık Anıtı ’ mızı yıkacak eller... evet,o eller ne olsun istiyoruz? İnsanlık Anıtı’na o eller asla uzanmasın! diye haykırıyoruz. ”

Yılmaz ONAY, 27 Mart 2011 Dünya Tiyatro Günü Alternatif Bildirisi.

“ Etüd ve tecrübelerimiz Türk seyircisinin aslında burjuva tiyatrosundan çok anlatımcı halk tiyatrosuna daha fazla ilgi duyduğu kanısını uyandırmıştır. Bu bakımdan kişisel oyun Türkiye’de milli bir stil olarak yaşayacak nitelikte değildir ve kendimize özgü ensemble oyun tekniği ya da modern ve toplum teknikleri kullanarak ortaya çıkartacağımız oyunlar etkili olacaktır. (...) Mühim olan tiyatronun toplumu eğitici fonksiyonudur. (...) Türk sanatçısı sosyal ve politik sorunlardan kendini ister istemez kurtaramaz. Esasen kurtarmaya çalışması düşünülemez. Ancak, bugün için önemli tehlikelerden biri kimilerinin günlük düzeyden kurtulamayarak sanatı ve bilhassa tiyatroyu spekülâtif amaçlar için kötüye kullandığı etkisini uyandırmasıdır. Bu tehlikenin göz önünde tutulması gereklidir. Toplum sanatı yapıyorum diye banal meseleleri bir araya getirmek olmaz. Sorunlara tam bir enformatif tiyatro ile yönelmek mümkün olabilir. ”

Yılmaz ONAY Biyografisi, www.fmartuklu.net, Nancy Uluslar arası Tiyatro Festivali Büyük Ödülünün Kazanılmasının Ardından Onay’la Yapılan Röportajdan, 1966, Erişim tarihi: 14 Ocak 2013.

“ Doğa bilimlerinden bir örnekle, gerçekçiliğin önemini belki daha açık göstermem mümkün olur: 1960’da Karlsruhe’de DAAD bursuyla bulunduğum sırada bir yandan da bir statik kontrol bürosunda çalışıyordum (benim bir zamanlar İTÜ mezunu bir inşaat mühendisi betonarmeci olduğumu bir vesileyle belirtmiş

olayım); kazık temel içeren bir proje geldiğinde, kazık boylarının saptanması için, sağlam zeminin derinliğini belirleyen zemin etüdüleri yapılmıştı. Ancak inşaat başlayınca, kazıklar, belirlenen derinlikte sağlam zemine oturmamış, çaktıkça gidiyordu. Bu durumda, zemin etüdlerini yapan zemin mekaniği profesörüne sorun iletildiğinde, hocanın verdiği yanıt, gerçekçiliğe tamamen aykırı akademizmin tipik örneğidir: ‘ Bilimsel deneyimlerimize göre kazıkların oturması gerekir! ’ Yani suç, gerçeği doğru saptayamayan profesörde ya da onun bilimsel deneyiminin yetersizliğinde değil, profesörün akademik kariyerine uymayan kazıklarda ve doğadadır. Bu örnekte, gerçekçi olamamanın arızası hemen ve biraz da gülünç biçimde ortaya çıkıyor, çünkü olay somut doğanın sınavı ile kolayca açığa dökülen türden. Ama biraz daha karmaşık toplumsal olaylarda aynı tutumun felaketini tasarlayabilirsiniz. Hele sanatta, bu sakatlığı kanıtlamak iyice zorlaşır.”

Yılmaz ONAY Seminer Metni I, 23 Ekim Cumartesi, 2010, Troya estetik Enstitüsü, estetik seminerleri.bolgspot.com, Erişim Tarihi: 14 Ocak 2013.

“ ...gerçekçiliğin daha etkin ve yaratıcı yöntemler bulması gerekiyor. Öyle ki, Brecht’in ‘ Sanatçı, yalnızca topluma karşı sorumluluk taşımakla kalmaz, toplumu da sorumluluğa çeker ’ notunun gerçekleşmesi için iki kat daha sanatsal etki kazanma, yaratıcı buluşlarla ilgi çekme zorunluluğu var. Her şeyden önce de verdiği mücadelenin adının ‘ gerçekçilik ’ olduğunu açıkça koymalı ki, karşısındakilerin maskesini düşürebilsin. Üstelik, yalnızca maske düşürmekle de kalmayıp, bugünün içinde ‘ gerçekten ’ saklı olan geleceği de görüp gösterebilmelidir ki, insanları kapitalizmin sürüklediği amaçsızlık bunalımından kurtarabilsin.”

Yılmaz ONAY Seminer Metni I, 23 Ekim Cumartesi, 2010, Troya estetik Enstitüsü, estetik seminerleri.bolgspot.com, Erişim Tarihi: 14 Ocak 2013.

“ Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) yaklaşık bir milyar insanın açlıktan etkilendiğini ve bu insanların hayatlarını kurtarmak için 30 milyar dolarlık yardıma ihtiyaç olduğunu açıkladığı gün, altı merkez bankası (ABD, Japonya, Kanada, İngiltere ve İsviçre) finans piyasalarına özel bankaları kurtarmak için 180 milyon dolar aktardı. Böylesi bir veri karşısında, yalnızca iki alternatif mümkün: ya demagog olacağız, ya da gerçekçi.”

Yılmaz ONAY Seminer Metni II, 23 Ekim Cumartesi, 2010, Troya estetik Enstitüsü, estetik seminerleri.bolgspot.com, Erişim Tarihi: 14 Ocak 2013.

OYUN ve ÇEVİRİLERİNDEN SEÇMELER

Çocuklarımız
Elimiz yetişmiyor onlara
Ama elleri avuçlarımızda
Gencecik gülüşleri güneş gibi
Acıyla yakan göz yaşlarımızda
Çocuklarımız
Gençliğimizin çığığı onlar
Durgun isyanlarımızda büyüyorlar
Umutsuz olamayız, hakkımız yok
Umutsuz olur mu hiç çocuklar!
Çocuklarımız eyy
Baharların en güzelini veren
Ama bahar yüzü görmeden solan
Bozkır çiçekleri gibi bellisiz.
Bozkır çiçekleri gibi renk kaynayan
Çocuklarımız eyy
Genç çocuklarımız
Avuçlarımızda büyüyen ellerinizle
Bizi de taşıyın o geleceğe
Bizi de taşıyın eyy!...

Tren Gidiyor, Gençlik Müzikali 1985, Yılmaz ONAY, Mitoş Boyut Yayınları, I. B., Ocak 1994, s. 209-210.

ADAM - Eyy dostlar, dost insanlar, yani bütün insanlar! Kırgınlıkları, gücenmeleri unuttuk biz, siz de unutun! İşte duyuruyoruz, herkese, her yere! Yarın cenaze törene vardı ya, siz düzenlemiştiniz hani, sağ olun, var olun, ama işte tam o saatte, mezarlığa değil, içki sofrasına geleceksiniz, bize, evimize! Ölü evine değil, kartlaşmış bir doğumu kutlamaya! Çağımız da hem kart, hem çocuk değil mi? Aman dur... (Kadın'ın elindeki

telefona uzanıp seslenir) Önemli not! Herkes kendi içkisini kendi getirecek! Sağlığınıza canlar!

Sanatçının Ölümü, Yılmaz ONAY, Mitos Boyut Yayınları, I. B. Ocak 1992, İstanbul, s. 41.

... Gurur, örümceğin kaderidir, diyen bendim,

değil mi? Yanılmamışım. Söyleyin şimdi,

bu ölümü de örgülerime sarıp

gizlemek istersem, gene bir " arıza " mı gelecek

başıma??? Gelsin! Bu, çamura oturmuş teknede,

başıma ne gelecekse gelsin, bırakmıyorum

üstümdekileri, bunlar benim!

Sınır görevlileriniz - ya da bizimkiler,

fark etmez- zorbalıkla sırtımdan çekip alana kadar,

yani hiç değilse şu saatlerde,

çıplaklığımı değil, çok eskiden zaten benim olan

şövalyeliğimi istiyorum!

- Ha, çok sevdiyseniz, ki sevmenizden mutlu olurum,

Saksonyalı burnumu size emanet edebilirim:

Nostalji değil, sakın ha, nostaljiden

Nefret ederim ben, daha da eskilerin peşindeyim

anladınız mı, bahçe örümceği türünün en eskisi,

en tanınmış ve en kalıcısı olan

" Haçlı Bahçe Örümceği " Aranea Diademata'yı

arıyorum, tanıdınız mı? Adı: Don Kihote!

Karadul moruğunun bacakları bile çıkmamıştı daha,

ben yel değirmenleriyle savaşıyordum! O tüyleri

uzamış moruk, turist eğlencesi

sanırım şimdi onları, oysa, şu valizimin üstüne

fırlattığım yüzde 99,

keşfedilmemişti daha, modern cahiliye papazı
Karadul ne bilir,
pal sistem, doksan ekran, yedi zenginler zirvesi ve
cumhurbaşkanlığı sözcüsü, hiç biri, hiç biri
keşfedilmemişti, yalnız ve yalnız,
y e l d e ğ i r m e n l e r i ! ... Ama, dünya,
daha hızlı dönüyordu o zamanlar, güzel dönüyordu,
aşk gibi!...

*Karadul Efsanesi, Yılmaz ONAY, Mitoş Boyut Yayınları, I. B. Ocak
1994, İstanbul, s. 34.*

ZAHARA - (Dışarılarda) Yalnız. Elinde çok eskimiş, belki ipe bağlı bir torba-çanta) Şarkı söylememi bekliyorsunuz, değil mi? Oyunun kuralı bu besbelli. Ama hiç kusura bakmayın, söyleyemeyeceğim. Bilmediğimden değil. Ben Zahara, ne şarkılar bilirim, bilirdim yani, söyledim de. Kediler şarkısız yaşayabilir mi? Ama şimdi, nefesim kokuyor, açım, yalnızım, nerelerde olduğumu bile bilmiyorum, (otomobil fren gıcirtısı, kaçır) hayatım tehlikede, görmüyor musunuz? (Bir insan tekmesi) Soyumun tükenmesi isteniyor... Sevgililerim vardı, annem, babam ne oldular, yaşıyorlar mı, dünyanın neresindeyim, unuttum gitti.. (Saplı süpürge deposu) Sığınacak yerim yok, ne şarkısı bekliyorsunuz benden? Oyunun şartı buymuş, varsın olsun, ben oyun dışına atılmışım, zaten. Kara kedi'lere kötü gözle bakılıyor, biliyorum, neymiş o, yok " aramızdan

Kara kedi geçti ", yok falan filan, hep böyle önyargılara alet ediliyorum, yalan mı? Örneğin, aranıza gelsem kabul eder misiniz şimdi beni? Ne verebilirsiniz ki bana?... Yooo, rica ederim yani, öyle artmış yiyecek, kasap ciğeri gibi şeyler istemem, haysiyetli bir genç kediyim ben! Zahara ölür de sadaka kabul etmez! İş istiyorum ben, iş! Bana verecek işiniz var mı? Nerdeee? Yaşlılar, gençler bir yana, çocuklar bile işsizmiş duyduğuma göre... Sahi, çocukların işsizliği nasıl bir şey ki? İyi düşünün... Evet, kimliği geçersiz bir Kara Kedi'ye ne iş verebilirsiniz? İyi düşünün. Yoksa, bu semttten de sınır dışı edileceğim. Benim, düşünecek halim bile kalmadı.. (Karanlık bir köşeye yıkılır)

*Kara Kedi Geçti, Yılmaz ONAY, Mitoş Boyut Yayınları, I. B. Ocak 1994,
İstanbul, s. 139.*

ŞEYTAN'ın ŞARKISI

Ülkelerden ülkelere
Esen barış rüzgârları
Selâm edin sevgiliye
Sarı siyah kızıl saçlı

Karagözlüm, mavi gözlüm
Eğil bir bak bizimlesin
Saz benizlim, ince yüzlüm
Yakın irak bizimlesin

Yetsin nefret, bitsin acı
Son verin düşmanlıklara
Yağsın barış yağmurları
Kırpiklere damla damla

Yağsın barış yağmurları
Kırpiklere damla damla..

Arafta Kalanlar, Yılmaz ONAY, Mitos Boyut Yayınları, I. B. Ocak 1992, İstanbul, s. 113.

ASİA

- Senin, insanlara ben verdim dediğin ateşle, yalnızca sevgililer için cehennem kuranlar, eskinin şiir yaratmış çölleriindeki o aşk bahçelerini kurutan, kılılı bezirgânlar, her gün bir tanrıçayı çırılçıplak soyup buraya getiriyorlar artık, burada taşlayarak öldürüyorlar. Yazık ki benim çocuklarım onlar da. Ve ben, kaya katılığıyla susmak zorundayım

(...)

Öyleyse sen de, küçücük bir öfkeyle kimden doğduğunu inkâr etmeğe kalkma hemen! Unut, öfkeyi bile unut, çünkü Asia, tüm aşklarıyla ölümlerden kurtulabilmek için öylesine gizlendi ki, yalnızlık tanrıçası oldu artık, yalnızca. Öğren bunu ve yapayalnızken de, ölüm taşları yağarken de üstüne, aşkın sesiyle susmayı öğren!

Prometheia, Yılmaz ONAY, Mitos Boyut Yayınları, I. B. Ocak 1994, İstanbul, s. 120.

- KARAGÖZ - Karı bu kim?
- ARAGOZ - Ulâk sen kim?
- KARAGÖZ - Çattık! (Pastavını kaldırır vurur)
- ARAGOZ - Şattık billâh! (O da pastavıyla vurur)
- KARAGÖ - Ben Karagöz'üm hacı Kandil, bu meydan benim, git buradan! (Vurur)
- ARAGOZ - Ne haji Kandil ganim!. Ben Karaguz. Arap illerinden nam-ı diğer Aragöz! Sen kendin bilmez? (Vurur)
- KARAGÖZ - Ulan ben kendimi arıyorum baksana, sen nasıl ben oluyormuşsun, çekil yolumdan! (Vurur)
- ARAGOZ - Ayva! Ben da arıyor beni!
- KARAGÖZ - (O da şaşkın bakar) Gördün mü başımıza geleni?
- K. KARISI - Haydi herifler, kavgayı bırakın, (Karagöz'lerin ellerindeki kalkık pastavları onların başına vurur) düşün yola!
- KARAGÖZ ve ARAGOZ- Herifler? Ablaa! (Üçü birlikte Aragoz'un şarkı ve dansıyla dolanmaya başlarlar. Meydanda bu kez ters yönden Karagiozis –Yunan Karagöz'ü- görünür. Şarkısıyla ve dansıyla o da dolaşarak bir şey aranmaktadır. Öbür üçü durur. Ama ayakları Karagiozis'in dansına gider)
- KARAGİOZİS - Matizbelâsından tsiktik
Sular akmış boz bulanık
Meydan yolları dolanık
Ala meydan Kuşteriko
Tsifte de telli Turkiko
(Önde iki Karagöz ile Karagiozis burun buruna gelirlir)
- KARAGÖZ - Ulan ben Karagöz'sem peki bu kim?
- ARAGOZ - Buni ben taniyajak, bizzat kendim!
- KARAGİOZİS - Kalispera! Tsokdan beri afyon yuttığım yok idi. Nasıl uçoldim?
- KARAGÖZ - (Pastavı kaldırır. Ötekiler de kaldırır) Şimdi uçacaksın ama gözlerim çatallaştı. (Aragoz'a vurur, ama Karagiozis pastav'ı yemiş gibi zıplar)
- ARAGOZ - Ulâk o sensen, ben benim, ben kime vurajak şimdi? (Karagiozis'e vurur, ama Karagöz zıplar)

KARAGİOZİS - Ben Karagiozis! Yunan ellerinden gelmiş, kendimi arar. Sen kendim? (Karagöz'e vurur. Ama Aragoz sıçrar)

KARAGÖZ - Şimdi ikiniz de sopayı yeyince anlarsınız! (Vurur, fakat kendine vurmaktadır. Buna karşılık öteki iki Karagöz de kendilerine vuruluyormuş gibi döne döne bağırmaktalar)

KARAGİOZİS ve ARAGOZ- Ah, of, vurdi, ulâk vay, mori uy!...

K. KARISI - Maşallah, maşallah, şu heriflerebak!

ÜÇÜ - (Dururlar) Herifler? Ablaaa!

Karagöz'ün Muamması, Yılmaz ONAY, Mitos Boyut Yayınları, I. B. Ocak 1992, İstanbul, s. 189.

WAVERLY - Başarabilir miyim bilemiyorum efendim. O kentin caddelerinde yürüdüm, yürüdüm, saatlerce. Pek çok şey yeniden yapılmıştı. Evet, Amerikan parasıyla da, evet. Oranın önce nasıl görüldüğünü biliyordum. Parlak beyaz duvarların arasında hep o daha öncenin, kara, yanık kokan yıkıntılarını görüyordum. Sonra ışın tedavisi hastanesine gittim. (Sessizlik) Efendim, bir Japon doktor gezdirdi beni. Bana söylediklerini yüz kere başkalarına da söylemişti daha önce, ama gene de bazen dehşetten konuşmaz oluyordu. Yaralı insanlar gördüm, iyileşmek istemiyorlardı: Dört yıldır istemiyorlardı. Kadınlar gördüm, ellerini yavaşça başlarına değdiriyorlar ve tutamla saç geliyordu ellerine ve biliyorlardı ölecekler. Kör olanları, kötürüm olanları, çarpılanları, o bembeyaz odalarda, bembeyaz yataklar içinde, o pırıl pırıl ışın tedavisi hastanesinde Hiroşima'nın!... Yanmış ölülerin resimlerinin sergilendiği sergiye gittim. (Sessizlik) Ama en korkuncu... (Konuşmak için kendini zorlamak durumuna gelir) En korkuncu o gölgelerdi. Hiroşima'da bombanın sıcaklığından kararmış caddeler ve köprüler var, efendim. Ama bunların içinde, sıcaktan korunmuş açık renk lekeler var, bunlar insan silueti biçimindedir: Orada insanlar duruyormuş, bir saniye içinde yanan insanlar, hiçbir şey kalmamış onlardan geriye, o kara asfaltın üstündeki açık renk lekelerden başka. (Sessizlik) Bizden bir general, askerî görevlerimiz, o açık renk gölgelerdeki topuk izlerinin tebeşirle kopyasını çıkarıyordu. Hiç kılı kıpırdamaksızın, hiç etkilenmeksizin yapıyordu bu işi. Ölçülüyordu, sonra da ayakkabı numarasını tam olarak söyleyebildiği için böbürleniyordu. Kavrayınız ne olur efendim, Hiroşima'da yapılan, artık hiçbir şey olmamışa getirilemez ve benim yaptığımı benim sırtımdan atamaz kimse. Ama ben hiç değilse, bir zamanlar böyle bir emri yerine getirmek durumuna düşmüş tek kişi olarak kalmak istiyorum, tek ve son kişi. Nerede oldumsa, nereye gittimse şu onbeş yıldır, hep bunu söyledim. Gelecekte de nerede olursam olayım, gene hep bunu söyleyeceğim

Richard Waverly Davası, R. SCHNEIDER, Çeviren: Yılmaz ONAY, Yarın Yayınları, Aralık 1986, İstanbul, s. 60.

VERA - (Omuz silker) Oldu işte... Kötü bir rüya! Her şeyi bambaşka kurmuştum içimden. Sözünün eri erkek hiç mi yoktur, anne? (Kapanır, sessizce ağlar, aynada kendini görür, göz yaşlarıyla sürdürür) Zavallı Verka, burnun kızarmış, cırlak bir suratın var, dayak yemiş tavuğa dönmüşsün.. Anne, git de bana kahramanımı gönder n'olur. O kahramanı gönder! Bana bir şey söyleme n'olur. O kahramanı gönder! Bana bir şey söyleme n'olur. Senin de suçun var bu olanlarda, hem benimkinden hiç de az değil anne, ya. Bu üç gün içinde her şeyi kendi kendime kafamdan geçirdim, kimse daha sertini, daha acısını söyleyemezdi. Bir anda, küçük, yaşlı bir kadıncık oluverdim, kalbim paramparça oldu... ömür boyu.. Kalp dediğin, ilk vuruşta kırılıveriyor be anne! (Annesine bakar, kızmadan, ama katılıkla sürdürür) Soğuk, kötü biri olacağım, Lyubov gibi.. Gör sen allahım, insanlara zevkle eziyet edeceğim, biri bir elime düşmeyegörsün! Şu insanlar öyle bir dilenci sürüsü ki anne, zavallı dilenciler hepsi! Haydi git çağır onu!

Sonuncular, M. GORKİ, Çeviren: Yılmaz ONAY, Yarın Yayınları, Aralık 1986, İstanbul, s. 131.

Dr.STOCKMANN- Neyse sevgili yurttaşlarım, bizleri yöneten beylerle daha fazla uğraşacak değilim. Ayrıca, bugün burada söylediklerimden onlara sataşmak istediğin sonucunu çıkartan kimse varsa, çok yanılıyordur, kesinlikle yanılıyordur. Çünkü şundan eminim ve bu yüzden de içim zaten rahat ki, bu kalıntılar, tüm bu bir ayağı çukurda moruklar, birçağın tarihe gömülüşünün tüm bu son örnekleri, kendi mezarlarını kendileri kazmaktadırlar; kendileri bu işi zaten öyle gayretle yapıyorlar ki, ölü gitmelerini hızlandırmak için ayrıca bir hekim müdahalesine hiç gerek yoktur. Kaldı ki, toplumumuz için en büyük tehlikeyi de bunlar teşkil etmiyor. Hayatımızın temelini ve düşüncemizin kaynaklarını en fazla zehirleyen, hiç de bunlar değildir. Toplumumuzda gerçeğin ve özgürlüğün en büyük düşmanı.. bu kişiler değil! (...) Söyleyeceğim, söyleyeceğim, hiç kuşkunuz olmasın! Çünkü dün yaptığım büyük buluş zaten bu. (Sesini yükseltir) Gerçeğin ve özgürlüğün en büyük düşmanı, şu "sıkı çoğunluk" denen nesnedir. Evet, Allahın belâsı, sıkı, liberal çoğunluktur bu. Bilmiş olun!

Bir Halk Düşmanı, H. İBSEN, Çeviren: Yılmaz ONAY, Hacan Yayınları, I. B. Şubat 1985, Ankara, s. 75-76.

DON PEDRO - Özgürlük olmadıktan sonra, insan nedir ki Mariana?

Can sevgilim, nedir ha, söylesene, yüreklerde derinden ışıyan

O güzelliğın ışığı olmadıktan sonra, insan?
Özgür olmadıkça sevgi nasıl yaşanır, söyle!
Nasıl tam verebilirim sana yüreğimi,
O yürek benim olamıyorsa? Korkma sen bizden yana.
Köylerde Pedrosa'larla açık açık alay ettim ben.
Ve böylece de yürüyeceğim, seninle birlikte, zafere kadar
Çünkü sen, sevgini, evini, ellerini
(Mariana'nın parmaklarını öper)
Koydun ortaya

*Mariana Pineda, H. İBSEN, Çeviren: Yılmaz ONAY, Hacan Yayınları, I.
B. Şubat 1985, Ankara, s. 142.*

METROPOLDE MUTLULUK

KADINLAR

Ucuzluğu kaçırmam
Sabah akşam bakarım
Uzadı mı etekler
Ben de hemen uzarım
Yaşşaaa
Ne ister ki metropol
Mutluluk için başka?

ERKEKLER

Akşamları bulvara
Düştüm mü tamam işim
İki tur beş de bira
Cenneti buldum derim
Haydaaa

Ne ister ki metropol
Mutluluk için başka?

KADINLAR

Magazinin tamam mı
İlavesi de renkli
Gerçeğinden bana ne
Daha güzel sahtesi
Yaşşaa
Ne ister ki metropol
Mutluluk için başka?

ERKEKLER

Önde bir çıplak bacak
Etek altından bakar
Yanda dönsün bir plak
Tütsülensin kafalar
Haydaaa
Ne ister ki metropol
Mutluluk için başka?
Hep beraber!
Gitti gün geldi akşam
Bugün de böyle biter
Dünya yıkılmış ne gam
Metropol bakar geçer.

*Küçük Adam Ne Oldu Sana, H. FALLADA-Yılmaz ONAY, Romandan
Tiyatroya, Mitoş Boyut Yayınları, 1. B. Nisan 1992, İstanbul, s. 174.*

Yazan : Prof. Dr. Nurhan TEKEREK

Tarih : -

Yazı kaynak linki: -